

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. дсн Петранка Димитрова Филева,
СУ „Св. Климент Охридски”, Факултет по журналистика и масова
комуникация,
катедра „История и теория на журналистиката”

Относно: дисертационен труд на Десислава Димитрова Колева за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Икономическа журналистика)

Тема на дисертационния труд: Фискално пространство за социална политика. Предпоставки за публичен диалог

Дисертационният труд, представен за защита, се опитва да отговори на традиционния за икономисти и политици въпрос за едновременното постигане на целта макроикономическа стабилност и активна социална политика. Актуалността се определя от нуждата да се следи свързаният с напрежения глобализационен процес, както и да се представят и оценяват промените в теоретичните и политически възгледи, опитващи се да догонват стихията на пазарите. В годините на изпълнение на Глобалните цели за устойчиво развитие до 2030 година, които се отнасят за всяка държава по света, този труд носи висока степен на значимост и актуалност.

Теоретичен фундамент на разработката е концепцията за фискално пространство, предложена от сътрудници на Международния валутен фонд за решаване на проблеми на слабото развитие, но препоръчвана и на развитите държави в разработки на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. От тази концепция е изведена основната изследователска теза, че е възможно правителствата да отворят фискална пролука за разрешаване на социални проблеми, но при строго съблюдаване на фискалната дисциплина. Направено е подходящо за практиката разширение, а именно към публичната сфера, защото заради сложната връзка между потребностите на обществото и ограничения финансов ресурс на държавата е нужен добър политически избор, подкрепен от всички заинтересовани страни. Именно заради това в дисертационния труд се представят идеи, концепции, обобщения за публичния и социалния диалог. Изведена е ролята на медиите. С емпирично проучване е потърсено мнението на три важни за политическия и социален консенсус групи – на експерти, политици и журналисти. Предпоставено е схващането, че „ако се изберат консенсусни за обществото мерки, това би гарантирало тяхната приемственост и устойчивост, а това са предпоставки и за ефективност в публичното харчене“.

В най-общ план авторката се придържа към догмата на икономическата теория, че за растежа, за поддържането на привлекателна за инвестиции среда, е нужна стабилна финансова рамка, предвидима фискална политика. Оценена е положително концепцията за фискалното пространство, защото в нея преднамерено се търси път за едновременно постигане на две от най-важните цели на икономическата политика в социалното пазарно стопанство – макроикономическа стабилност и качествени социални услуги. Разбира се това не е единствено възможен концептуален подход за подобряване на качеството на публичните финанси, но в теоретичен план има предимството, че поставя акцент върху социалните проблеми и върху изборите в социалната политика на държавите. Чрез прегледа на богат набор от теоретична литература авторката доказва, че аргументът, че правителствата не могат да си позволят публичните разходи за социална защита на населението, е все по-малко застъпен както в теорията, така и в практиката.

В дисертационния труд успешно се доказва, че отварянето на фискално пространство за социална политика е потенциална възможност за решаване на важни социални проблеми, при условие, че се поддържа проактивна публична комуникация и се води активен социален диалог с ясни приоритети за ефективна икономическа политика. Т.е., считам, че заявената основна цел е постигната. Изпълнени са също така заявените в увода на дисертационния труд задачи, сред които бих искала да отбележа анализа на полетата на напрежение при определяне на приоритетите в бюджетната рамка, както и ясно дефинираната роля на публичния диалог и публичната комуникация за постигане на съгласие сред заинтересованите страни. Считам също така, че с помощта на допитването до три групи експерти е доказана приложимостта на тезата, че отварянето на фискално пространство за социална политика е приложимо в България, но е нужна по-голяма диалогичност на вземащите политически решения.

Темата съдържа силен потенциал за научни и приложими в практиката принос. Те присъстват в анализите и още повече в заключенията и изводите.

Поставя се въпрос за връзката между фискалната и социалната политика и за ролята на публичната комуникация и публичния диалог за постигане на консенсус между социалните партньори и заинтересованите страни относно ефективното управление на публичния ресурс. Това е ново за българската наука.

Прилага се интердисциплинарен подход, който обогатява теоретичната рамка и добавя данни за взаимовръзки и полета за анализ. Разработките, които съдържат равно силни раздели с компоненти от две широки научни полета са относително малко у нас, а именно познаването на икономическата и комуникационната теория са изключително важни за развитието на добра икономическа журналистика.

Един от важните приноси е, че се въвежда се теоретично и практически новосъздадената институция – Фискален съвет, като участник в публичния диалог за устойчиви публични финанси и социални мерки. Фискалният съвет все още не е обект на теоретично изследване у нас, като изследването дава първи насоки към подобно теоретично обосноваване.

Приносен характер има емпиричното изследване с експерти. То е предпоставено от малко познати в българската литература роли на експертите в публичния диалог. Методът и обхватът на въпросите безспорно ще са полезни за бъдещи изследвания по тази тема.

Приносен за комуникационната ни наука е потърсената връзка между допитването до експерти и избраните категории за медиен анализ. Важно е да се отбележи, че анализът на медийното съдържание логично допълва метода на дълбочинните интервюта, като се търси проверка и потвърждение на изводите от допитването с експерти. Така се потвърждават получените резултати от мненията на експертите по отношение на медийното отразяване чрез количествено и качествено изследване на материалите, свързани с бюджетната политика и проблемите в социалната сфера.

Лично аз силно съм впечатлена от представените в заключението на дисертационния труд изводи. Там според мен се вижда особено ясно умението на авторката да анализира и синтезира, да прави напълно самостоятелни и много точни обобщения, базирани на изпълнените за целите на тезата емпирични изследвания.

Заключение

Като научен ръководител на Десислава Колева искам да подчертая удовлетворението си от съвместната ни работа. Десислава има достатъчно дълга журналистическа практика. Тя видимо умее да пише. В същото време тя се изявява като задълбочен изследовател, който проявява интерес към новото в едно на пръв поглед дълбоко изорано поле. Дисертацията ѝ се отличава с много високо равнище на теоретичен анализ, на критично осмисляне на познати и по-нови концепции. Авторката демонстрира умения за подбор и приложение на оригинални и полезни за качествени резултати изследователски методи.

Казаното ми дава основание да предложи на уважаемото научно жури да присъди на Десислава Колева образователната и научна степен „Доктор” по научната специалност 05.04.10. Журналистика (Икономическа журналистика).

Подпис: Проф. дсн Петранка Димитрова Филева

София, 10.01.2018 г.